COLLEGE BESCHERMING PERSOONSGEGEVENS

POSTADRES Postbus 93374, 2509 AJ Den Haag BEZOEKADRES Juliana van Stolberglaan 4-10
TEL 070 - 88 88 500 FAX 070 - 88 88 501 INTERNET www.cbpweb.nl www.mijnprivacy.nl

AAN De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
De heer mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

DATUM 11 juli 2014
ONS KENMERK z2013-00979
CONTACTPERSOON

UW BRIEF VAN 20 december 2013 en aanvulling van 26 juni 2014
UW KENMERK 463018

ONDERWERP Wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring

Geachte heer Teeven,

Bij brief van 20 december 2013 heeft u het College bescherming persoonsgegevens (CBP) ter advisering het Wetsvoorstel Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring (verder: het wetsvoorstel) voorgelegd. Op 21 februari 2014 eindigde de termijn van de internetconsultatie voor dit voorstel. Naar aanleiding van de internetconsultatie is het CBP per e-mail van 25 februari 2014 bericht dat de reacties in internetconsultatie de minister aanleiding geven de gegevensverwerkingsonderdelen van het wetsvoorstel en de toelichting aan te passen en dat het CBP zal worden geïnformeerd zodra de nieuwe teksten beschikbaar zijn. Op 26 juni 2014 heeft het CBP, in aanvulling op het bericht van 25 februari 2014, de artikelen en de memorie van toelichting (MvT) over gegevensverwerking zoals gewijzigd naar aanleiding van de (internet)consultatie ontvangen. Een uitgevoerd Privacy Impact assessment is daarbij ook toegestuurd. Het CBP voldoet hiermee aan uw verzoek en baseert zijn advies op het wetsvoorstel en de MvT zoals ontvangen op 20 december 2013 en de aangepaste artikelen en de MvT over gegevensverwerking van 26 juni 2014.

Inhoud Wetsvoorstel

Vreemdelingen voor wie gedwongen vertrek is aangewezen kunnen worden uitgezet. De overheid beschikt voor dat doel over verschillende bestuursrechtelijke dwangmiddelen, waarvan vreemdelingenbewaring de meest vergaande is. Dit overheidsmiddel is een ultimum remedium dat alleen wordt ingezet als minder ingrijpende maatregelen ten behoeve van terugkeer niet kunnen worden toegepast. Met de uitbreiding van de capaciteit voor vreemdelingenbewaring en de ingebruikname van detentiecentra kwamen vanuit de maatschappij, politiek en wetenschap kritische geluiden op over niet alleen het instrument bewaring maar ook de uitvoering ervan in huizen van bewaring met een strafrechtelijk regime.

Het wetsvoorstel bevat een nieuw bestuursrechtelijk kader waarin de rechten, plichten en omstandigheden met betrekking tot vreemdelingenbewaring zijn opgenomen.

Beoordeling van het voorstel
In het licht van een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens geeft het voorliggende wetsvoorstel en de MvT daarbij aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Opmerking 1
Artikel 4 van het wetsvoorstel bepaalt dat het opperbeheer van de inrichtingen berust bij Onze Minister en het beheer van een inrichting berust bij de directeur van de desbetreffende inrichting. De directeur van de inrichting krijgt op grond van hoofdstuk 7 van de wet bevoegdheden om gegevens te verwerken ten behoeve van terugkeer waarbij aangesloten wordt bij de in de Wet bescherming persoonsgegevens gehanteerde begrippen (MvT, blz 17). Artikel 58 van het wetsvoorstel bepaalt vervolgens dat de directeur persoonsgegevens en andere gegevens van de vreemdeling en van andere personen verwerkt in het belang van het verblijf in de inrichting en in het belang van de terugkeer van de vreemdeling alsmede dat de directeur de verantwoordelijke is voor deze verwerking. In de MvT bij de artikelen 38-40 (de aanvulling op bladzijde zeven) staat bij het gebruik van gegevens van de scan het volgende: *verantwoordelijke in de zin van de Wbp (artikel 1 onder d) is de directeur van de inrichting voor vreemdelingenbewaring en dus de Minister van Veiligheid en Justitie.*

Het CBP merkt op dat opperbeheer (artikel 4 van het voorstel) geen in de Wbp gehanteerd begrip is. In artikel 58 van het voorstel is bepaald dat de directeur de verantwoordelijke is in de zin van artikel 1, onder d Wbp. In de MvT bij de artikel 38-40 staat: *de verantwoordelijke in de zin van de Wbp (artikel 1 onder d) is de directeur van de inrichting voor vreemdelingenbewaring en dus de Minister van Veiligheid en Justitie.* Het bepaalde in artikel 4 en artikel 58 van het wetsvoorstel en de MvT bij de artikelen 38-40 betreffende de verantwoordelijke als bedoeld in de zin van artikel 1, onder d Wbp zijn niet in lijn met elkaar.

Het CBP adviseert om in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting de bepalingen ten aanzien van de verantwoordelijke zoals bedoeld in de zin van artikel 1, onder d Wbp met elkaar in lijn te brengen.

Opmerking 2
Het wetsvoorstel voorziet erin dat als hoofdregel voor onderzoek aan en in het lichaam de body scan wordt ingezet als zijnde een voor de vreemdeling minst belastende wijze van onderzoek.

In de MvT bij de artikelen 38-40 staat het volgende: *Artikel 8 van de Wbp geeft aan wanneer gegevens mogen worden verwerkt. Op grond van artikel 16 Wbp geldt een verbod op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens behoudens een uitdrukkelijke regeling in de Wbp (of een van de Wbp afwijkende wet). Het kan dan gaan om bijzondere uitzonderingen op het verwerkingsverbod, of om de algemene uitzonderingen in artikel 23 Wbp. Omdat er zoals aangegeven sprake kan zijn in voorkomend geval van verwerking van bijzondere persoonsgegevens wordt getoetst aan artikel 23. Hierin staat dat het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken niet van toepassing is als de betrokkene uitdrukkelijk toestemming heeft*

gegeven (artikel eerste lid onderdeel a). Hierin is voorzien door in artikel 39, tweede lid onderdeel c te voorzien in een toestemmingsvereiste.

Het CBP merkt op dat in de MvT artikel 8 Wbp alleen in het algemeen wordt genoemd. De keuze voor het specifieke lid uit artikel 8 Wbp ontbreekt. Artikel 16 Wbp bevat een verbod op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens. Dit verbod wordt in de artikelen 17 tot en met 23 Wbp opgeheven voor bepaalde vormen van gegevensverwerking. Uit de MvT blijkt dat de minister de toestemming van artikel 23, eerste lid onder a Wbp wil gebruiken om het verwerkingsverbod van artikel 16 Wbp op het verwerken van gevoelige gegevens op te heffen.

Het CBP merkt op de bewaking van de orde en veiligheid in de instelling de rechtvaardiging kan vormen om persoonsgegevens te verkrijgen met betrekking tot de vreemdeling door middel van een bodyscan of via visitatie. De medewerking aan een onderzoek hetzij via bodyscan of handmatige visitatie is verplicht. Bij verwerking van persoonsgegevens verkregen uit zo een verplicht onderzoek kan de grondslag 'toestemming van betrokkene' in de zin van artikel 8 onder a ofwel artikel 23 eerste lid onder a Wbp niet worden gehanteerd. Het feit dat de vreemdeling enige keuze wordt gelaten in het voor die gegevensverzameling gebruikte middel doet daar niet aan af, omdat hij/zij verplicht is zich aan het ene of andere middel met bijbehorende verzameling en verwerking van persoonsgegevens te onderwerpen.

Voor een grondslag ex artikel 8 Wbp zou het bepaalde in artikel 8 c of e aangewezen kunnen zijn. Om het verwerkingsverbod van artikel 16 Wbp op het verwerken van gevoelige gegevens op te heffen geeft de uitzondering van artikel 21, eerste lid onder e Wbp mogelijk een oplossing. Dat artikel bepaalt dat het verbod van artikel 16 Wbp niet van toepassing is indien de verwerking geschiedt door *Onze Minister van Justitie voor zover dat in verband met de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen of vrijheidsbenemende maatregelen noodzakelijk is*. De uitzondering van artikel 23, onder eerste lid onder f Wbp kan ook een optie zijn.

Tenslotte merkt het CBP op dat in de MvT vermeld is dat gedacht wordt aan een bewaartermijn van zes maanden voor de gegevens die de scan verzamelt. Het komt het CBP voor dat deze termijn erg lang is. Het ontbreekt in de MvT echter aan een onderbouwing van deze termijn zodat de noodzakelijkheid hiervan niet kan worden beoordeeld.

Het CBP adviseert om in de memorie van toelichting een grondslag als bedoeld in artikel 8 Wbp voor deze gegevensverwerking te benoemen en te motiveren. Het CBP adviseert om de toestemming van artikel 23, eerste lid onder a Wbp niet te gebruiken om het verwerkingsverbod van artikel 16 Wbp op het verwerken van gevoelige gegevens op te heffen en om de bewaartermijn van zes maanden voor de gegevens die de scan verzamelt nader te onderbouwen.

<u>Opmerking 3</u>
Het CBP merkt op dat er in het wetsvoorstel geen uitzondering is opgenomen voor het afnemen van vingerafdrukken van vreemdelingen die nog niet de leeftijd van 6 jaar bereikt hebben. Dat is

wel vastgelegd in artikel 106a, vierde lid onder b van de Wet wijziging Vreemdelingenwet 2000 in verband met uitbreiding van het gebruik van biometrische kenmerken in de vreemdelingenketen in verband met het verbeteren van de identiteitsvaststelling van de vreemdeling (Staatsblad 2014, nr 2) en artikel 8.27 van het daarbij behorende Besluit (Staatsblad 214, nr. 44).

Het CBP adviseert om ten aanzien van het verwerken van vingerafdrukken van vreemdelingen die nog niet de leeftijd van 6 jaar bereikt hebben het wetsvoorstel en de memorie van toelichting in lijn te brengen met wat in eerdere wetgeving betreffende biometrie in de vreemdelingenketen is bepaald.

Het CBP adviseert u niet tot indiening van het voorstel over te gaan, dan nadat daarin met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

Hoogachtend,
Het College bescherming persoonsgegevens,
Voor het College,

Mr. W.B.M. Tomesen
Lid van het College